

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

15.08.2005

Vår ref: 2005/0362 – FJA/HH

Deres ref: 05/1450 SL AGE/rla

Høringsuttalelse – høringsnotat om skattemessige tilpasninger til vedtatte endringer i regnskapsloven

Det vises til brev av 03.06.05 hvor det bes om merknader til departementets høringsnotat om skattemessige tilpasninger til vedtatte endringer i regnskapsloven.

1. Hovedpunkter

FNH vil spesielt fremheve følgende synspunkter:

- Vi vurderer det som meget positivt at departementet har kommet til at det bør innføres en adgang til å anvende markedsverdi prinsippet ved beskatning av finansielle instrumenter i banker og finansieringsforetak.
- Ovennevnte adgang til å legge til grunn markedsverdi prinsippet ved beskatningen bør imidlertid gjøres noe mer omfattende enn det departementet foreslår.
- Videre bør det fastsettes overgangsregler eller åpnes for retrospektiv anvendelse av markedsverdi prinsippet ved banker og finansieringsforetaks beskatning av finansielle derivater.
- Det bør utvikles skatterettslige regler om sikring som baserer seg på de regnskapsmessige vurderinger av slike forhold.
- Finansbedrifters inntektsføring av tidligere uspesifiserte tapsavsetninger bør unntas fra beskatning.
- Finansbedrifter bør fortsatt gis skattemessig fradrag for tap på overtatte/konverterte aksjer.
- Aksjeindeksopsjoner bør ikke omfattes av fritaksmetoden, men beskattes etter regler basert på regnskapsmessige prinsipper.
- Dersom vårt syn vedrørende beskatning av aksjeindeksopsjoner ikke skulle bli tatt til følge, bør det fastsettes overgangsregler som innebærer at opparbeidede midlertidige forskjeller

knyttet til slike opsjoner beholder sin posisjon og ikke omgjøres til permanente resultatforskjeller.

2. Generelle merknader

Det har vært en forutsetning for endringene i regnskapslovgivningen at de endrede regnskapsregler ikke skal ha skattemessige effekter. Dette har også vært forutsetningen for de vurderinger og forslag til skattemessige tilpasninger som fremlegges i høringsnotatet. FNH er enig i at endringene i regnskapsreglene i det vesentlige bør være skattemessige nøytrale uavhengig av om man anvender regnskapsloven eller IFRS i selskapsregnskapet. Slik vi ser det vil det imidlertid være fornuftig å fravike nøytralitetshensynet ved en eventuell utvikling av skatterettslige regler om sikring. Vi har i punkt 4 nedenfor tatt til orde for at det bør etableres regler for beskatning av sikringsforretninger basert på regnskapsmessige prinsipper. Så lenge det ikke er samsvar mellom regnskapsloven og IFRS, vil dette forslaget ikke være forenlig med nøytralitetsforutsetningen.

Departementet antar at effektene av de endrede regnskapsreglene med hensyn til skattemessig tidfesting av inntekter og fradrag, i stor utstrekning kan nøytraliseres ved uttrykkelig lovfesting av skatterettslige regler som allerede anses å følge av gjeldende rett. Det samme gjelder regnskapsreglenes betydning for spørsmålet om skattemessig aktiveringsplikt eller fradragsrett for kostnader. I det vesentlige foreslås lovfestet at inntekter må være innvunnet og kostnader må være faktisk pådratt før tidfesting basert på regnskapsreglene er aktuelt. Videre foreslås presisert at regnskapsreglene om balanseføring eller fradragsføring av kostnader knyttet til erverv av driftsmidler mv. bare har betydning i den utstrekning aktiveringsplikten ikke følger av den generelle regel i skatteloven § 6-1 første ledd første punktum.

Et sentralt element i forslaget er således at inntekter tas til inntekt når de er "allerede innvunnet" mens kostnader må være "faktisk pådratt" før de kan tas til fradrag i skattepliktig inntekt. I dag er hovedregelen at det er foretakenes finansregnskap som skal legges til grunn ved tidfestingen av inntekter og utgifter. Etter forslaget må man vurdere hver enkelte inntekt og kostnad opp mot de nye skattereglene uavhengig av den regnskapsmessige behandlingen. Dette innebærer at man i større grad enn tidligere må skille mellom regnskap og skatt – også når det gjelder tidfesting av inntekter og fradrag. Vi antar at dette vil føre til at det vil oppstå en del vanskelige skjønnsmessige vurderinger.

Departementet foreslår at skattelovsendringene skal tre i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2005. FNH vurderer det som vesentlig at denne tidsplanen holdes. Vi viser her til at reglene om anvendelse av IFRS i selskapsregnskapet ikke tillates benyttet før de skatte- og selskapsrettslige spørsmålene er løst. FNH har ved flere anledninger understreket betydningen av at det åpnes for bruk av IFRS i selskapsregnskapet så tidlig som mulig. Vi mener at også finansbedrifter bør kunne bruke IFRS i selskapsregnskap på lik linje med øvrige foretak.

3. Finansielle instrumenter i banker

Departementet har kommet til at det foreligger særlige forhold for banker og finansieringsforetak som kan begrunne innføring av en særskilt regel om anvendelse av markedsverdi prinsippet ved

beskatning av slike institusjoners finansielle instrumenter og varederivater. Vi setter stor pris på at departementet med dette har etterkommet et lenge uttalt ønske fra banknæringen.

Departementet bemerker at for banker og finansieringsforetak som avlegger selskapsregnskap etter regnskapsloven, vil anvendelse av et regnskapsmessig markedsverdi prinsipp være begrenset til de finansielle instrumenter og derivater som omfattes av regnskapsloven § 5-8. Denne avgrensning av anvendelsesområdet for markedsverdi prinsippet er også nedfelt i § 3-2 i årsregnskapsforskriften for banker, finansieringsforetak og morselskap for slike. Institusjoner som avlegger regnskap etter IFRS skal derimot benytte markedsverdi prinsippet for finansielle instrumenter mer generelt, jf. IAS 39.

Under henvisningen til nøytralitetsforutsetningen antar departementet at en særregel om at banker, finansieringsforetak og foreninger av låntakere kan anvende markedsverdi prinsippet for finansielle instrumenter med virkning også ved beskatningen, må begrenses tilsvarende det omfang markedsverdi prinsippet har etter regnskapsloven § 5-8.

Departementet foreslår at nåværende bestemmelse i skatteloven § 14-4 femte ledd oppheves som overflødig. I stedet foreslås at det i § 14-4 fjerde ledd inntas følgende særregel for finansinstitusjonenes finansielle instrumenter og derivater:

”(4) For finansielle instrumenter og varederivater som oppfyller kriteriene i regnskapsloven § 5-8 første ledd, skal banker, finansieringsforetak og foreninger av låntakere som driver virksomhet med konsesjon etter lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner, legge regnskapslovgivningens regler om vurdering til virkelig verdi til grunn ved tidfestingen etter annet ledd.”

Departementet peker på at innføring av en særlig skatteregel for finansinstitusjoner, kan reise spørsmål om regelen vil være i strid med statsstøttereglene i EØS-avtalens Artikkel 61. Det vil bli foretatt en nærmere vurdering av om det vil være nødvendig å notifisere et eventuelt forslag som nevnt til EFTA Surveillance Authority (ESA) for vurdering i forhold til statsstøttereglene.

FNHs merknader

Gjeldende regler medfører som påpekt av departementet i høringsnotatet en betydelig asymmetri mellom den regnskapsmessige og skattemessige behandling av finansielle instrumenter i banker og finansieringsforetak. Dette betyr at det oppstår skattemessige tap eller gevinster som ikke har sammenheng med økonomiske realiteter, og som heller ikke fremkommer i regnskapet. De forskjellene som oppstår i skatteberegningen er tidsavgrensede, og vil utlignes over tid. Utligning skjer når motpostene til de skattemessige gevinstene og tapene kommer til beskatning ved realisasjon av avtalene. I mellomtiden kommer den økonomiske verdien av det fremtidige skattefradraget inn i balansen som en såkalt utsatt skattefordel, som bidrar til å svekke bankenes rapporterte soliditet, fordi slike eiendeler kommer til fradrag i egenkapitalen ved beregningen av kapitaldekning. Det største problemet ved beskatningen av finansielle instrumenter etter realisasjonsprinsippet i bankene er den uforutsigbarhet som kursbevegelsene gir i styringen av soliditetsbildet. FNH fremmet på denne bakgrunn i brev til departementet av 06.07.04 forslag om bruk av markedsverdi prinsippet for skattemessig periodisering av finansielle instrumenter i banker og finansieringsforetak.

Vi vurderer det som meget positivt at departementet har kommet til at det bør innføres en adgang til å anvende markedsverdi prinsippet ved beskatning av finansielle instrumenter i banker mv. Adgangen til å legge til grunn skattemessige markedsverdier bør imidlertid gjøres noe mer omfattende enn det departementet foreslår. Formålet med å foreta en lovendring som nevnt er å oppnå likhet mellom skattemessig og regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter. I lys av dette bør det innføres en bestemmelse som innebærer at alle finansielle instrumenter i banker med unntak av utlån omfattes av adgangen til å følge markedsverdi prinsippet ved beskatningen.

Bankene har jf. § 3-2 i årsregnskapsforskriften for banker, finansieringsforetak og morselskap for slike en mer omfattende adgang til å vurdere markedsbaserte finansielle omløpsmidler til virkelig verdi enn det som følger av regnskapsloven § 5-8. Forslaget til ny § 14-4 fjerde ledd bør derfor endres slik at lovbestemmelsen gjelder finansielle instrumenter som oppfyller kriteriene for anvendelse av et regnskapsmessig markedsverdi prinsipp i forskrift fastsatt med hjemmel i regnskapsloven § 10-1 tredje ledd i stedet for finansielle instrumenter som oppfyller kriteriene i regnskapsloven § 5-8. I tillegg bør kravet i årsregnskapsforskriften § 3-2 om at finansielle instrumenter som nevnt i regnskapsloven § 5-8 samt andre derivatkontrakter med finansielt oppgjør må inngå i en handelsportefølje med henblikk på videresalg for å kunne vurderes til virkelig verdi, bortfalle. Dette har sammenheng med at bankenes derivathandel innebærer at det løpende inngås nye kontrakter, men i liten grad foretas salg av slike instrumenter. En endring av § 3-2 i årsregnskapsforskriften som foreslått vil medføre at bestemmelsen blir mer i samsvar med den praksis for vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi som legges til grunn i bankene. Vi vil for øvrig vise til at bankenes handel med derivater er underlagt streng regulering.

FNH har vanskelig for å se at en særregel for banker på dette området skulle være i konflikt med statsstøttereglene i EØS-avtalens Artikkel 61. Bankene kjøper og selger store volumer av alle typer finansielle instrumenter. Denne virksomheten er en forutsetning for andre næringers sikringsaktivitet og optimalisering av finansielle posisjoner. Bankene har følgelig en spesiell funksjon som risikoavlastere for næringslivet generelt. En særlig skatteregel som bidrar til å sikre at bankene kan ivareta sin rolle som fasilitator for næringslivets styring av finansiell risiko på en effektiv måte vil neppe kunne anses som statsstøtte.

Videre vil vi bemerke at man ved å innføre et markedsverdi prinsipp i beskatningen vil unngå problemene knyttet til skattekreditter og skattemotiverte salg, slik gevinstbeskatning basert på realisasjon kan gi opphav til. Dette følger av at skattlegging etter markedsverdi prinsippet i utgangspunktet vil virke nøytralt på markedets virkemåte, ved at også kursgevinster som oppstår i annenhåndsmarkedet blir skattlagt løpende, uavhengig av om gevinsten realiseres eller ikke. Dermed vil en ikke kunne utsette skatten på gevinster og fremskynde fradragene for tap. Også dette forholdet trekker i retning av at en særlig skatteregel for banker på dette området ikke kan anses som statsstøtte. Bankenes motiv er ikke å gi rom for skattelettelse, men å få større harmoni mellom finansregnskap og skatteregnskap. Dette vil forbedre risikostyringen, redusere kostnadene ved regnskapsføringen og eliminere skattekreditter og andre periodiseringsforskjeller.

Det ble på møtet mellom FNH og departementet 01.07.05 gitt uttrykk for at Overligningsnemndas vedtak om skattemessig behandling av renteswapper og valutaswapper medfører at det i tilknytning til ovennevnte endring i skattereglene er behov for overgangsregler eller en adgang til retrospektiv

anvendelse av markedsverdi prinsippet ved beskatning av finansielle derivater. Som det ble redegjort for på møtet har den skattemessige beregningsmetoden for renteswapper og valutaswapper som Overligningsnemnda har konkludert med er gjeldende etter nåværende regler gitt meget volatile skattemessige resultater som ikke har noen sammenheng med de økonomiske resultatene. I utgangspunktet er dette kun midlertidige forskjeller mellom den regnskapsmessige og skattemessige periodiseringen av inntekten. Institusjoner som har fått endret tidligere ligningsoppgjør som følge av Overligningsnemndas vedtak kan imidlertid få en betydelig økt skattekostnad som følge av at de ikke vil få tilstrekkelige skattemessige inntekter etter de nye reglene innen den tidsfrist som gjelder for bruk av det fremførbare underskuddet som den nåværende beregningsmetoden medfører. De aktuelle foretak vil i så fall ha betalt skatt av en inntekt som over instrumentets levetid aldri blir reell verken regnskapsmessig eller skattemessig, og det vil være tale om endelig beskatning. Vi vurderer det som svært viktig at det innføres bestemmelser som medfører at ovennevnte uheldige virkning unngås. Slike kompenserende overgangsløsninger har tidligere vært gitt når urimelige effekter av skattereguleringen har blitt rettet opp.

4. Skatterettslige regler om sikring

Departementet har foretatt en vurdering av behovet for lovfesting av det skatterettslige sikringsinstitutt, herunder om det er grunnlag for å utvikle dette på bakgrunn av de endrede regnskapsregler om vilkårene for sikringsbokføring, men har ikke funnet tilstrekkelig grunnlag for å fremme noe lovforslag på dette punkt.

FNHs merknader

FNH deler ikke departementets vurdering på dette området. Vi mener at regnskapsmessig sikring bør hensyntas ved beskatningen og at det bør etableres klare regler for beskatning av sikringsforretninger basert på regnskapsmessige prinsipper. Så lenge det ikke er samsvar mellom regnskapsloven og IFRS, vil dette som påpekt av departementet ikke være forenlig med forutsetningen om nøytralitet. Etter vår oppfatning bør imidlertid hensynet til å etablere hensiktsmessige og praktiserbare skatterettslige regler om sikring tillegges større vekt enn nøytralitetsforutsetningen. Også her er vårt syn basert på hensynet til harmoni mellom finansregnskapet og skattemessig regnskap. Skatterettslige regler om sikring som baserer seg på de regnskapsmessige vurderinger av slike forhold vil ikke gi rom for skattelettelser eller økte skattecreditter. Tvert i mot vil etablering av slike regler redusere omfanget av skattecreditter og tilsvarende periodiseringsforskjeller.

For øvrig vil vi vise til følgende uttalelse på side 81 i høringsnotatet:

”Skatteloven inneholder ikke regler om skattemessig sikring. I praksis har det imidlertid vært lagt til grunn at det i visse tilfeller der det selvstendige finansielle instrumentet og det underliggende objektet inngår i en sikringstransaksjon, kan oppstilles et unntak fra de skattemessige tidfestingsreglene. Denne særlige unntakspraksis forutsetter at vilkårene for såkalt skattemessig sikring foreligger. Skattemessig sikring innebærer at gevinsten eller tapet på det finansielle instrumentet som er brukt som sikringsinstrument i en sikringstransaksjon kan tidfestes integrert med sikringsobjektet etter de tidfestingsprinsipper som gjelder for sikringsobjektet (integrert tidfesting). I utgangspunktet oppstilles det ingen skattemessige skranker for hvilke finansielle

instrumenter som kan nyttes i sikringsøyemed. Uttalelsen i Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) pkt. 6.5.2.4 om at det ikke er grunnlag for å beskatte sikringsinstrumentet sammen med det underliggende objekt dersom "sikringen foretas ved aksjeopsjon", fordi slike derivater alltid skal beskattes som selvstendige objekter" er derfor noe unøyaktig."

Vi er kjent med at Sentralskattekontoret for storbedrifter (SFS) samt SFS' overligningsnemnd i avgjørelser har kommet til at finansielle opsjoner, herunder aksjeindeksopsjoner, skal beskattes som selvstendige formuesobjekter, og at det ikke er rom for integrert beskatning basert på sikringssynspunkter.

Vi forstår ovennevnte uttalelse fra departementet slik at finansielle opsjoner, herunder aksjeindeksopsjoner, etter departementets oppfatning vil kunne underlegges integrert beskatning så fremt vilkårene for skattemessig sikring foreligger. Uttalelsen går således i mot SFS' vedtak.

5. Utlån og garantier, overtatte eiendeler og finansiell leasing

5.1 Utlån og garantier

Med hjemmel i regnskapsloven § 10-1 tredje ledd ble det ved forskrift 21.12.04 nr. 1740 fastsatt nye regler om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner. Den nye forskriften (utlånsforskriften) avløser reglene i tapsforskriftene fra 1991. Utlånsforskriften er basert på de samme prinsipper som følger av IAS 39.

For banker og finansieringsforetak er de særlige regler om regnskapsmessig behandling av tap på utlån og garantier tillagt direkte skattemessig betydning etter særregelen i skatteloven § 14-5 fjerde ledd bokstav g, jf. fjerde ledd bokstav f. Etter denne regel kan banker, finansieringsforetak og foreninger av låntakere som driver virksomhet med konsesjon etter lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner føre til fradrag konstaterte tap og tapsavsetninger som er ført som kostnad i årsregnskapet i samsvar med regnskapslovgivningens regler.

FNHs merknader

I henhold til Ot.prp. nr. 89 (2003-2004) legger departementet til grunn en forutsetning om at endringer i regnskapsreglene skal være skattemessig nøytrale i den forstand at endrede regnskapsregler verken skal medføre økning eller reduksjon i skattegrunnlaget. Regnskapene for første kvartal 2005 har vist at utlånsforskriften og IAS 39 vil medføre en reduksjon av finansbedriftenes adgang til å nedskrive for tap sammenlignet med tidligere forskrifter. Dette har kommet til uttrykk ved at flere banker har tilbakeført deler av de tidligere uspesifiserte tapsavsetningene. Tilbakeføringer av uspesifiserte nedskrivninger på utlån er ført direkte mot egenkapitalen og er følgelig ikke inntektsført over resultatregnskapet. Forutsetningen om at endrede regnskapsregler verken skal medføre økning eller reduksjon i skattegrunnlaget, bør etter vår oppfatning gi seg utslag i at tilbakeføringer av uspesifiserte tapsavsetninger unntas fra beskatning. Også av hensyn til forutsigbarheten i rammebetingelsene for finansbedrifter bør man tillate videreføring av tidligere skattemessige fradrag for institusjoner som har tilbakeført uspesifiserte tapsavsetninger. De institusjoner som har fått behov for å styrke gruppenedskrivninger i forhold til tidligere uspesifiserte tapsavsetninger kan få fradrag for økningen. Vi viser videre til at det i 1992 ble fastsatt regler som ga kontinuitet i forhold til tidligere en bloc-regler.

5.2 Overtatte eiendeler

Tapsforskriftene fra 1991 har egne regler om overtatte eiendeler og sikkerheter. Utlånsforskriften viderefører ikke egne regler om overtatte eiendeler og sikkerheter, da dette følger av vurderingsreglene i regnskapsloven.

FNHs merknader

Overtagelse av eiendeler stilt som sikkerhet for lån, eventuelt ved konvertering til aksjer i selskaper der lån er misligholdt, er en naturlig del av finansbedriftenes virksomhet. Finansbedrifter legger stor vekt på å foreta verdigjenvinning på en hensiktsmessig måte, noe som også er i samfunnets interesse. Finansbedriftenes evne og vilje til å sitte med overtatte eiendeler over tid vil naturligvis påvirkes av om det vil være anledning til å føre nedskrivninger på slike eiendeler til fradrag i skattepliktig inntekt. På denne bakgrunn er det viktig at skatteloven viderefører tidligere praksis på dette området.

Det vil fortsatt være fradragsrett for tap på overtatte eiendeler. Innføringen av nye tapsføringsregler og fritaksmetoden innebærer imidlertid at det kan oppstå usikkerhet om det også vil foreligge fradragsrett knyttet til tap på overtatte/konverterte aksjer. FNH vurderer det som viktig at det klargjøres at finansbedrifter fortsatt vil få skattemessig fradrag for tap på overtatte/konverterte aksjer. Slik vi ser det vil en videreføring av den skattemessige fradragsretten på dette området være i overensstemmelse med den nøytralitetsforutsetning som ligger til grunn for de vurderinger og forslag til skattemessige tilpasninger som fremlegges i høringsnotatet.

5.3 Finansiell leasing

Vi vil her vise til de synspunkter som er gitt i høringsuttalelsen fra Finansieringsselskapenes Forening.

6. Fritaksmetoden anvendt på aksjeindeksopsjoner

Med virkning fra inntektsåret 2004 er det innført en fritaksmetode for beskatning av aksjeinntekter som tilfaller selskapsaksjonærer. Dette betyr at selskapsaksjonærer i hovedregelen fritas fra beskatning av gevinst og utbytte på aksjer, samtidig som det ikke innrømmes fradragsrett for tilsvarende tap. Videre gis det ikke fradrag for kostnader tilknyttet inntekter som omfattes av fritaksmetoden.

Finansnæringen vurderer fritaksmetoden som uheldig på enkelte områder. Blant annet medfører metoden en lite gunstig behandling av aksjeindeksopsjoner. Vi ønsker å ta denne problemstillingen opp i høringsuttalelsen selv om temaet ikke er behandlet i høringsnotatet. Dette temaet har etter vårt syn nær sammenheng med regnskapsregelverket, herunder IFRS.

6.1 Skattemessig asymmetri

Aksjeindeksobligasjoner er basert på at bankens kunde kjøper en obligasjon av banken med en minimum sikret avkastning samt en variabel avkastning basert på utviklingen av en valgt indeks eller gruppe av aksjer/selskaper.

For ikke å eksponere seg mot den "usikre" variable avkastningen i obligasjonen inngår banken for sikringsformål en motsatt opsjon med en ekstern motpart på denne avkastningen. Denne opsjonen

betales det en premie for, og om vilkårene inntreffer, og opsjonen utøves, mottar banken inntekter (meravkastningen) som tilsvarer den "usikre" avkastningen som går til kunden.

Den enkelte aksjeindeksopsjon og aksjeindeksobligasjon er mest mulig fullstendig og direkte sikret ved at beløp og løpetid på den enkelte aksjeindeksobligasjon og aksjeindeksopsjon er sammenfallende, og ved at det er mulig å sammenstille den enkelte aksjeindeksobligasjon med tilsvarende aksjeindeksopsjoner mv.

Regnskapsmessig periodiserer banken opsjonspremien over produktets løpetid. Inntekten fra opsjonen resultatføres ved utøvelse, og tilsvarende kostnad tas som avkastning til kunden (det vil si null effekt på resultatet).

Obligasjonen føres regnskapsmessig i balansen som innlån, og avkastningen betales til kunden. Etter IFRS vil deler av obligasjonen (avtalen) som er relatert mot den "usikre" avkastningen skilles ut og balanseføres særskilt, som et såkalt innebygd derivat (jf. IAS 39). Her vil det normalt være sikringsbokføring i finansregnskapet. Alternativt kunne man tenke seg markedsverdibokføring. I begge tilfeller ville motgående forretninger nøytralisere hverandre resultatmessig.

Det oppstår en skattemessig asymmetri som følge av fritaksmetoden siden opsjonspremien ikke vil være skattemessig fradragberettiget. Skattemessig asymmetri forelå også før innføringen av fritaksmetoden siden opsjonspremien først kom til fradrag på det tidspunkt opsjonen ble realisert. Da var det imidlertid kun tale om en forskyvning, det vil si en periodiseringsforskjell. Med fritaksmetoden kan forskjellen bli permanent. Flere banker har på denne bakgrunn uttrykt ønske om å gjennomføre integrert beskatning av aksjeindeksopsjoner og aksjeindeksobligasjoner basert på sikringssynspunkter. Som nevnt i punkt 4 ovenfor har SFS ikke funnet grunnlag for å godta dette.

FNHs merknader

FNH ønsker primært at derivater av typen aksjeindeksopsjoner ikke anses omfattet av fritaksmetoden og at slike opsjoner underlegges beskatning basert på regnskapsmessige prinsipper. Dette vil medføre at bankene både regnskapsmessig og skattemessig vil periodisere opsjonspremien løpende over produktets løpetid.

Det er for øvrig, etter vårt syn ikke opplagt at aksjederivater skal omfattes av fritaksmetoden, jf. at risk-metoden, som gikk forut for fritaksmetoden ikke omfatter aksjederivater. Dette kan vi ikke se at departementet har vurdert nærmere. Vi savner spesielt en redegjørelse og nærmere vurdering av hvordan tilsvarende er behandlet i andre land.

Dersom departementet ikke skulle finne grunnlag for å foreta noen vurdering av spørsmålet om å unnta aksjeindeksopsjoner fra fritaksmetoden, er det viktig at det innføres en overgangsregel som tillater at opparbeidede midlertidige resultatforskjeller beholder sin posisjon og ikke omgjøres til permanente resultatforskjeller. Det vil være svært uheldig hvis fritaksmetoden gis tilbakevirkende kraft, slik at bankene fratras muligheten til å få skattemessig fradrag for akkumulerte opsjonspremier.

6.2 Avgrensning mot inntekt knyttet til aksjer som ikke kvalifiserer under fritaksmetoden
Aksjeindeksopsjoner omfattes av fritaksmetoden så fremt indeksen dekker aksjer og andre eierandeler som kvalifiserer under metoden.

Fritaksmetoden skal gjelde fullt ut for investeringer i selskaper hjemmehørende i EØS. Regelen gjelder uten hensyn til om investeringen er en porteføljeinvestering eller om selskapet er hjemmehørende i et EØS-land som anses som et lavskatteland.

Fritaksmetoden skal imidlertid ikke gjelde for investeringer i selskaper hjemmehørende i lavskatteland utenfor EØS. Fritaksmetoden skal heller ikke gjelde for porteføljeinvesteringer i selskaper hjemmehørende utenfor EØS.

Det følger av ovennevnte at indeksen kan dekke aksjer og andre eierandeler som ikke kvalifiserer under fritaksmetoden. FNH er ikke kjent med at det er nærmere redegjort for hvordan regelverket skal forstås i slike tilfeller.

FNHs merknader

Hvis fritaksmetoden blir videreført for aksjeindeksopsjoner, er det etter vårt syn behov for at departementet klargjør om en aksjeindeksopsjon som dekker enkelte aksjer som ikke kvalifiserer under fritaksmetoden vil falle utenfor fritaksmodellen i sin helhet eller om det er ment at inntekten knyttet til selskapsandelene som ikke er omfattet av fritaksmetoden skal skilles ut.

Departementet uttaler følgende i Ot.prp. nr. 1 (2004-2005):

”Derivater som utleder sine økonomiske virkninger av en indeks kan omfattes av fritaksmetoden, jf. avsnitt 6.5.2.4. Slike derivater må alltid anses som porteføljeinvesteringer. Departementet legger til grunn at også aksjeindeksopsjon som dekker enkelte selskaper hjemmehørende i land utenfor EØS (herunder lavskatteland) kan omfattes, såfremt indeksen i all hovedsak bestemmes av selskaper som er hjemmehørende i land innenfor EØS.”

Departementet bør også avklare hva som menes med formuleringen ”i all hovedsak” i uttalelsen ovenfor.

6.3 Rekkevidden av fradragsavskjæringen for kostnader

Fritaksmetoden ble innført uten noen særskilt regel om avskjæring av fradragsretten for kostnader med tilknytning til skattefrie aksjeinntekter. Avskjæringen vil bero på tolkning av den gjeldende fradragsregelen. Den generelle fradragsbestemmelsen i skatteloven § 6-1 omfatter ikke kostnader tilknyttet skattefrie aksjeinntekter. Dette gjelder både kostnader med tilknytning til aksjeervervet og kostnader knyttet til de løpende aksjeinntektene. Kostnader tilknyttet skattefrie aksjeinntekter må således skilles ut fra selskapets øvrige kostnader, og unntas fra fradragsføring.

Dette gjelder kostnader som relaterer seg til selve aksjen (investeringen). I Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) er forvaltnings- og meglerutgifter, kostnader til forhandlinger, bedriftsgjennomgang og kontraktsutforming samt prosesskostnader ved tvist om eiendomsretten til aksjen nevnt som

eksempler på slike kostnader. Avgjørende er at det foreligger en tilstrekkelig nær tilknytning mellom kostnaden og aksjeervervet. Grensen skal trekkes i samsvar med dagens regler om hvilke kostnader som skal aktiveres. Gjeldsrenter vil fortsatt være fradragsberettiget. Dette gjelder selv om lånet rentene refererer seg til benyttes til finansiering av aksjeervervet.

I tillegg vil verken direkte eller indirekte kostnader med tilknytning til inntekter som omfattes av fritaksmetoden kunne fradras. Først nevnte kan blant annet omfatte kostnader til deltakelse på generalforsamling, internrevisjon, utforming av konsernregnskap og andre typiske aksjeeieraktiviteter. Det kan også foreligge prosessutgifter, andre finansieringsutgifter enn renter mv. med direkte tilknytning til aksjeinntekten. Indirekte kostnader kan ikke knyttes til noen bestemt inntekt, men bidrar til flere inntekter eller selskapets samlede inntektsverv. I ovennevnte lovproposisjon nevnes utgifter til administrasjon og strategiprosesser som eksempler på slike indirekte kostnader.

Regelverket for avskjæring av fradragsrett for kostnader med tilknytning til skattefrie aksjeinntekter medfører en rekke usikkerhetsmomenter. For det første vil det oppstå praktiske problemer fordi slike kostnader må identifiseres og skilles ut ved inntektsberegningen. For det andre vil det være avgrensingsproblemer i forhold til hvilke kostnader som vil være henholdsvis fradragsberettiget og ikke fradragsberettiget.

FNHs merknader

Dersom fritaksmetoden blir videreført for aksjeindeksopsjoner, er det slik vi ser det behov for at departementet kommer med en klargjøring for så vidt angår rekkevidden av fradragsavskjæringen for kostnader. Vi mener at kun transaksjonskostnader tilknyttet skattefrie aksjeinntekter bør omfattes av avskjæringen av fradragsretten.

Med vennlig hilsen

Finansnæringens Hovedorganisasjon

Arne Skauge
Adm. direktør

Herborg Horvei
Kontorsjef